

Høringsuttalelse fra Nasjonalt fagråd for norsk som andrespråk til forslag om endringer i statsborgerskapsloven

Regjeringen foreslår i brev av 15.10.2014, publisert 24.10.14 på Regjeringen.no, å kreve bestått prøve i samfunnskunnskap og muntlige ferdigheter i norsk som vilkår for statsborgerskap. Nasjonalt fagråd for norsk som andrespråk har følgende merknader til forslaget:

- Demokratiske rettigheter: Å stille kompetansekrav for deltakelse i demokratiet vil være noe helt nytt i norsk sammenheng og bryter med norske demokratiske tradisjoner. Vi mener at grunnleggende rettigheter som statsborgerskap ikke bør baseres på ferdigheter eller kunnskap. Analfabeter og personer med lite skolegang vil få problemer med å oppnå statsborgerskap og kan derfor bli stående uten demokratisk innflytelse. Vi er bekymret for at dette i særlig grad vil ramme kvinner som av ulike grunner ikke deltar i norskopplæring, og at endringen slik vil bidra til ytterligere marginalisering av noen minoritetskvinner. Nasjonalt fagråd for norsk som andrespråk mener at demokratiske og etiske hensyn alene tilsier at en ikke bør stille krav til kunnskaper og ferdigheter i forbindelse med statsborgerskap.
- Nivå i samfunnsfagsprøven: Det foreslås at kunnskap i samfunnsfag skal prøves på norsk. Ifølge introduksjonsloven skal deltakere få undervisning i samfunnsfag på et språk de forstår, nettopp for å unngå at språkerfardigheter er til hinder for tilegnelse av nødvendig kunnskap om det norske samfunnet. Å skulle teste disse kunnskapene på norsk innebærer krav til norskferdigheter mot nivå B1/B2. B2 er et nivå som vi ellers bare krever av dem som skal ta høyere utdanning eller jobbe i et yrke som krever høyere utdanning.
- Lærerkompetanse: Tildeling av statsborgerskap er en alvorlig avgjørelse som må sies å ha store konsekvenser for den enkeltes liv. Å knytte en slik avgjørelse til ferdigheter i norsk og samfunnskunnskap vil stille skjerpene krav til lærerkompetanse i opplæringen av voksne innvandrere for å sikre lik tilgang til demokratisk deltakelse. Det vil med andre ord være enda mer avgjørende at lærere i voksenopplæring har formell kompetanse i norsk som andrespråk og i voksenopplæring. En vet erfaringsmessig at mange som underviser i faget *Norsk med samfunnskunnskap for voksne innvandrere* ikke har slik kompetanse i dag.
- Validitet og reliabilitet i testing for statsborgerskap: Blant testforskere og testutviklere er det bred enighet om at språktester og tester som innebærer språkproduksjon på andrespråket er uegnet som verktøy for å avgjøre rett til statsborgerskap (jf. f.eks. Shohamy og McNamara 2009, *Language Tests for Citizenship, Immigration and Asylum, Language Assessment Quarterly*, 6:1). Vurdering av språkproduksjon er sårbar med hensyn til sensorreliabilitet og validitet. Skårer for reliabilitet i slike prøver er ofte lavere enn det som regnes som ideelt. Dette innebærer at det er store muligheter for at et prøveresultat er et utslag av tilfeldigheter. Dette er spesielt problematisk når prøvene innebærer «high stakes», altså at resultatet har store konsekvenser for den enkelte. Også forskere som har deltatt i utviklingen av *Det felles europeiske rammeverket*, som norskprøvene i Norge baserer seg på, advarer mot å benytte testing etter rammeverket som portvokter for statsborgerskap (jf. f.eks. Little (2007). *The Common European Framework of Reference for Languages: Perspectives on the Making of Supranational Language Education Policy. The Modern Language Journal*, 91(4), 645-655. doi: 10.2307/4626091).

Nasjonalt fagråd for norsk som andrespråk mener det er urimelig å stille kompetansekrav til alle søkere til statsborgerskap uavhengig av skolegang.

Med hilsen

Nasjonalt fagråd for norsk som andrespråk

Lill-Kristin Lund Kibakaya, NTNU (leder)

Ingvild Nistov, Universitetet i Bergen (nestleder)

Marte Monsen, Høgskolen i Hedmark

Gunhild Tveit Randen, Høgskolen i Hedmark

Sigrun Eilertsen, Universitetet i Bergen

Randi Bolle Eilertsen, Høgskolen i Narvik

Olaf Husby, NTNU

Anne Golden, Universitetet i Oslo

Toril Kristin Sjø, Universitetet i Oslo

Wenche Thomassen, Universitetet i Stavanger

Guro Reisæter, Universitetet i Tromsø

Marit Berge, Høgskolen i Telemark

Reidun Aambø, Høgskolen i Volda